

ny livsstil

Nr 1 2017

för en rättvis fördelning av världens resurser

Ett levande hållbarare land

Det stora rika Sverige, det mångfaldiga landskapet, naturens möjligheter måste tydligare synliggöras inför framtidens globala utmaningar.

Genom inventering av landskapets dolda, glömda och försummade resurser kan nya möjligheter öppnas för att på nytt ge människor plats och kraft att bo, bruka och levandegöra hela vårt land.

Fler människor måste ges inspiration att kunna bidra till ett levande samhälle där bygder med städer, byar, gårdar och natur i ett samspel verkar för en mångfaldig social, rättvis och hållbarare ny kultur.

Till partiets riksdagsledamöter

Hej!

Vi är några personer som driver frågan om hur outnyttjade hus och marker runt om i Sverige ska kunna frigöras för året runtboende för dem som vill leva som självförsörjande landsbygdsbor.

En av oss, Mark Geuze, ordförande i Kristdala Samhällsförening, har skrivit bifogade remissvar till Slutbetänkandet för Sveriges landsbygder, där det klart framgår hur man skulle kunna handla för att underlätta att dessa hus ska komma till bättre användning än vad som idag är fallet. Tobias de Pessemier, engagerad landsbygdsforskare och andelsbonde har skrivit flera artiklar i lokalpressen i frågan bland annat i Hela Helsingland och i tidningen Jordbruksaktuellt.

Vi själva är verksamma inom Framtiden i våra händer, där vi sedan ett antal år tillbaka aktivt arbetar både för att utöka antalet

utbildningsplatser på Folkhögskolor runt om i Sverige i "Självförsörjning på landsbygden" och via Hela Sverige ska levas Länsbygderråd och byalag stimulera till en bygdeinventering med syftet att lokalisera "glömda hus och marker."

Vi hoppas att det här brevet ska väcka intresse inom partiet för att utreda frågan om hur vi bäst ska kunna gå vidare i arbetet med att göra det möjligt för flera människor att försörja sig på landsbygden genom eget företagande och därigenom också bidra till det ökande intresset från allt fler att gå med lättare steg på jorden.

Med förhoppning om kontakt.

Gunilla Winberg,
Kurt Gustafsson
rigun@comhem.se
kurt@lutadalen.se

Kristdala Samhällsförening (Oskarshamns kommun) 2017-03-21

Slutbetänkandet För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd

(SOU 2017:1) (Ert diarienummer N2017/00222/HL)

Kristdala Samhällsförening anser inte att dessa förslag är de enda som landsbygden behöver.

Sammanfattning:

Landsbygdskommittén behandlar i avsnittet "Samhällsplanering och bostadsbyggande" hur landsbygden har behov av ökad bosättning för både kommersiell och offentlig service.

Kommittén framhåller att bostadsförsörjningen har en mycket stor betydelse för att landsbygderna ska kunna utvecklas. Flertalet landsbygdskommuner uppger enligt slutbetänkandet bostadsbrist. Man ger i betänkandet bland annat förslag på att underlätta finansieringen av bostadsbyggandet i landsbygden, samt att man ser över strandskyddsregler.

Synpunkter:

Kristdala Samhällsförening anser inte att dessa förslag är de enda som landsbygden behöver för att tillgodose bostadsbehovet eller för att driva på en hållbar utveckling för tillväxt och välfärd i landsbygden. I slutbetänkandet finns inget nämnt om de hus och gårdar som runt om i Sveriges landsbygd står obebodda största delen av året. Reser man runt i Sverige utanför de större städerna inser man snabbt hur Sverige har förvandlats från en levande landsbygd till ett land bestående av fritidshus, ödehus och förfallna gårdar.

Som exempel kan anges att i Kristdalabygden där 2000 personer bor finns över 350 tomma hus,

alltså småhusenheter där ingen är folkbokförd. Inget politiskt parti tar upp problemet och man verkar blunda för ett uppenbart problem.

Förslag:

Regeringen måste granska denna problematik närmare. För att Sveriges landsbygd ska kunna överleva behöver den återbefolkas! Det finns över 500 000 registrerade tomma hus i Sverige (källa SCB) som omfattar både fritidshus och ödehus. I nästan varje kommun i Sverige finns det bostadsbrist och fortfarande finns ingen lagstiftning om hur man ska hantera tomma hus.

I Norge och Danmark finns boplikt/brukningsplikt. I England, Skottland, Tyskland, Spanien och Belgien finns särskilda skattesystem för hus som inte bebos. Men i Sverige har vi inte kommit så långt än.

Nu är det dags! För en befolkad, aktiv och växande landsbygd krävs att problematiken med obebodda hus/fritidshus i landsbygden utreds. Vi rekommenderar att ni tittar exempelvis på ovannämnda länder för att få vägledning hur situationen skulle kunna förändras på Sveriges landsbygd. Utredningen bör göras snarast, för hus utan människor är som ett Sverige utan landsbygd!

Mark Geuze
Ordförande Kristdala
Samhällsförening

FIVH-s brev till riksdagspartierna angående utveckling av landsbygden.

Kristdala Samhällsförenings remissvar beträffande del av Landsbygdskommitténs slutbetänkande.

Dubbelt budskap

Förstår vi vilken enorm kraft vi har, miljarderna människor? Framförallt den rikaste delen av mänskligheten. Visst kan vi minska utsläppen! Vi gör det genom att hålla nere vår konsumtion. Vi flyger inte på semesterresor, vi återanvänder i stället för att köpa nytt, vi ägodelar i stället för prylar hos var och en, med mera.

Men är det inte bra att bygga energisnåla bostäder och rusta upp järnvägen? Jo. Det minskar också utsläppen. Men den totala konsumtionen och produktionen behöver minska radikalt. Individerna behöver politiker som möjliggör – men de egna möjligheterna räcker mycket långt för att nå målen med utsläppen. Tillsammans med andra.

En Thailandresa ger närmare 2,5 ton koldioxidkvivalenter per person. Det är ungefär lika mycket som 1 500 mils körning med en normalstor bensinbil. (Koldioxidkvivalenten, ett mått på utsläpp av växthusgaser som tar hänsyn till att olika sådana gaser har olika förmåga att bidra till global uppvärmning).

I dag, i Sverige, kan inte den enskilde nå det utsläpp av växthusgaser som krävs för en någotsånär hållbar utsläppsnivå, även vid absolut maximal ansträngning. Det är den ofentliga sektorn som har för höga utsläpp. Det är vårt dubbla budskap, den egna livsstilen och arbete för samhällsförändring tillsammans med andra.

Forskning vid Lunds universitet anger att man genom att välja en växtbaserad kost kan spara 0,8 ton av koldioxidkvivalenter per år. Genom att undvika en transatlantisk flygresa kan man spara 1,6 ton koldioxidkvivalenter per tur och returresa. Den som lever bilfritt kan spara 2,4 ton koldioxidkvivalenter per år.

En individs årliga utsläpp av koldioxidkvivalenter måste ligga på 2,1 ton år 2050 om målet att begränsa den globala medeltemperaturökningen till lägre än 2 grader ska uppnås.

Din klimatpåverkan kan du testa hos Klimatkontot.se.

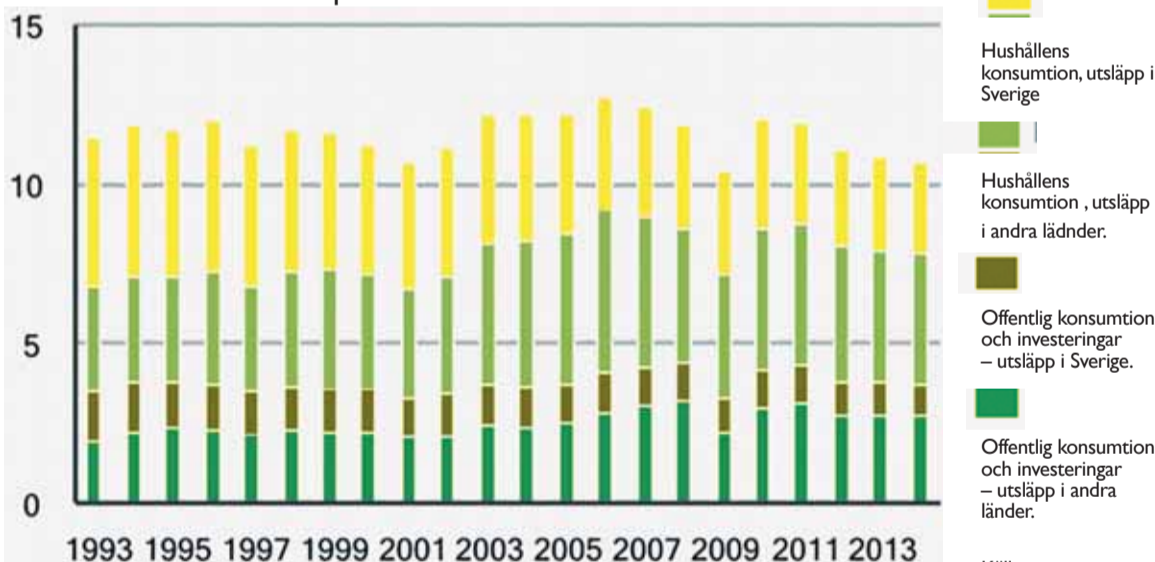
Utsläppen från livsmedel har ökat mest de senaste 20 åren.

Det beror på att vi har ökat vår konsumtion och samtidigt börjat importera mer. Utsläpp i andra länder från svensk konsumtion av livsmedel har ökat med över 80 procent under den här perioden. Utsläpp från hushållens transporter har också ökat, men i lägre takt. Dagens utsläpp om cirka 10 ton koldioxidkvivalenter per person och år behöver minska till under två ton för en hållbar nivå som kan hålla uppvärmningen under två grader. Sammanboende utan barn är den hushållstyp som orsakar mest koldioxidutsläpp per konsumtionsenhet. Därefter kommer ensamstående utan barn, tätt följt av sammanboende med barn. Den hushållstyp som bidrar till minst koldioxidutsläpp är personer som är ensamstående med barn. I ett hushåll som består av två vuxna sambor utan barn står varje konsumtionsenhet för nästan 8,9 ton koldioxidutsläpp, jämfört med ett hushåll som består av en ensamstående vuxen med barn som bidrar med knappt 5,7 ton.

BirGitta Tornérhielm

Växthusgasutsläpp per person

Ton koldioxidkvivalenter per invånare

Växthusgasutsläpp från svensk konsumtion per person 1993 - 2014

Förvärvsinkomst 2015

Decilgrupper

1	21 227 kr
2	107 086
3	155 977
4	197 698
5	241 689
6	286 931
7	329 747
8	378 017
9	449 502
10	734 733

Sverige, år, i decilgrupper. Decilgrupp är en tiondel av befolkningen. Belopp entals kr.

Sammanräknad förvärvsinkomst är summan av inkomst av tjänst och inkomst av näringsverksam-

het. I decilgrupp 10, den rikaste tiondelen av befolkningen återfinns miljonärerna, och miljardärerna, 178 st 2016..

SCB för inte uppdelad statistik för dessa. Statistik över förmögenhet upphörde 2007.

Den rikaste procenten av jordens befolkning äger lika mycket som den övriga befolkningen.

Sedan 1991 har den reala ekonomiska standarden i Sverige ökat med 58 procent. Utvecklingen har inte varit lika stark för alla grupper och inkomstskillnaderna har ökat. Andelen personer med låg ekonomisk standard ökade från 7 procent 1991 till 15 procent 2015.

Det är framför allt bland dem med hög disponibel inkomst som kapitalinkomsterna har ökat. I den tiondel av befolkningen som 2015 hade de högsta inkomsterna var det totala beloppet för kapitalinkomsterna nästan lika högt som det belopp man tjänade på arbete, det vill säga löneinkomster och inkomst av näringsverksamhet. Över 85 procent av kapitalinkomsterna 2015 gick till den tiondel av befolkningen som hade högst inkomst. Disponibel inkomst är summan av alla skattepliktiga och skattefria inkomster minus skatt och övriga negativa transfereringar.

Ungdoms

Kommunstyrelsen i Grästorp beslutade den 24 april att tillhandahålla Gröna Villan utan kostnad för den ideella föreningen NordSyd och de afghanska flyktingpojarna i kommunen. Ett boende för dem som är åldersupphöjda och 18 år "på riktigt".

Ungdomsboendet Gröna Villan startade den 1 juli i år, för det var det datum när kommunerna inte längre fick någon ersättning från migrationsverket för ensamkommande 18-åringar. Då är det migrationsverkets mening att ungdomarna ska rivas upp från sitt trygga boende, sina kompisar, sin skolgång och hela sitt sociala nätverk för att placeras i migrationsverkets boende någonstans i vårt avlånga land Sverige. Tidigare under våren erbjöd vi i föreningen NordSyd oss att arbeta ideellt om kommunen tillåter att HVB-boendet Gröna Villan får bli ett ungdomsboende.

Boende mitt i byn

Det är ett boende som ligger "mitt i byn". Vi som är engagerade kan "hålla koll" när vi passerar på cykel, bil eller kanske på väg till och från centrum, skolan, bollhallen, fotbollsplanen och ishockeyn. Ett boende med en härlig trädgård och många fruktträd.

Och så blev det, kommunstyrelsen i Grästorp beslutade den 24 april att tillhandahålla Gröna Villan utan kostnad för NordSyd. Där ingår även alla rörliga kostnader som el, vatten, avfall med mera. Vaktmästeritjänst ingår också.

Skolgången på Centralskolan för ungdomarna ska ombesörjas av kommunen, som också betalar busskort vid skola på annan ort (gymnasiet). De ger också möjlighet till föreningsaktiviteter genom den väl fungerande

"föreningspengen" som innebär att ungdomarna kan idrotta utan egen kostnad och föreningen får istället betalt av kommunens migrationspengar.

NordSyd erbjuder alltså "Ungdomsboende för ensamkommande 18-åringar i Grästorp". Det gäller samtliga som är åldersupphöjda och 18 år "på riktigt" och som inte har fått uppehållstillstånd. Dessa ungdomar får möjlighet att välja att bo i Gröna Villan i regi av NordSyd eller att välja ett asylboende i någon av migrationsverkets lägenheter på annan ort.

Ungdomarna erhåller en förhöjd dagssättning på 71 kr/dag från migrationsverket som ska täcka kostnader för mat, sjukvård och kläder.

Med eget ansvar

Ungdomsboendet i Gröna Villan innebär ett eget självständigt boende. De har ansvar för egen mathållning, egen klädvård, städning av eget rum och städning av hus enligt schema som de bestämmer själva. De har ansvar för sin egen skolgång och måste vakna själva, ansvar för sin egen fritid och sova ordentligt på natten. Det ska vara en lugn miljö för alla och tyst när det är dags att sova. En överenskommen med gällande regler undertecknas av varje ungdom som flyttar till Gröna Villan. Den som inte följer NordSyds regler får inte bo kvar utan får flytta till asylboende på annan ort.

NordSyd bemannar Gröna Villan 3 gånger/dygn (morgon/em/kväll) och vid akut behov andra tillfällen. Föreningen har ständigt telefonjour och schemalägger bemanningen som utgörs av frivilliga och helt ideella människokrafter. NordSyd är också behjälplig vid ungdomarnas personliga besök och kontakter på migrationsverket, skatteverk, sjukvård med mera. De kanske också får hjälpa till vid övningskörning för körkort,

Fotbollen är den idrott som lockar flest ungdomar och det finns ett eget

Boende med eget ansvar

bli "coach" vid boxningsmatcher med mera.

Ung Kurage

NordSyd ordnar tillsammans med andra föreningar/organisationer och privata personer trivsamma aktiviteter för alla nysvenskar på olika sätt ute i samhället t.ex. fotboll- och pingiscuper, friluftskvällar i Kroken, korpens tipspromenader, och kyrkans sammankomster. Och då finns alltid Albin Blomster 14 år med och fixar, de ensamkommande ungdomarnas KOMPIS nr 1. Ett kamratskap som har uppmärksammats av Raoul Wallenberg Academy som gett Albin utmärkelsen Ungt Kurage 2017.

Kommunen beslutade om en kontraktstid från 1 juli till 31 december 2017. Den tiden kan förlängas om kommunen och NordSyd tycker att Ungdomsboendet har fungerat bra. Och nu när regeringen tillsammans med vänsterpartiet har beslutat om att ge bidrag till alla kommuner för att göra det möjligt att erbjuda 18-års boende så hoppas vi i NordSyd att Grästorps kommun förlänger kontraktstiden till 30 juni 2018.

Samhällstillhörighet

Inför uppstarten av ungdomsboendet tipsade kommunens socialchef att länsstyrelsen erbjuder möjlighet att söka statsbidrag till verksamheter för asylsökande. En ansökan gjordes av NordSyd för att möjliggöra en tids- och aktivitetsplan som fylldes med verksamheter för att ordna en väl fungerande samhällstillhörighet för de ensamkommande ungdomarna som blir utanför det kommunansvaret för HVB-boendet.

Genom att NordSyds ungdomsboende erhåller bidrag så får ungdomarna på Gröna Villan en möjlighet att "förkovra sig" i svenska språket och svenska samhället. Det innebär att lära sig hur kommunal verksamhet

fungerar både administration, politik, reningsverk, värmeverk, avfall- och återvinningshantering, vattenverk, storkök m.m. Viktigt i samhället är också religionen t.ex. Svenska kyrkan och Pingstkyrkan som finns hos oss i Grästorp. Kunskapen om hur föreningsverksamhet och studieförbund fungerar är också mycket viktiga.

Framtidsnytta är när de ensamkommande ungdomarna får lära sig den svenska arbetsmarknaden genom att besöka små och stora arbetsplatser i Grästorp med omnejd. Ett par av killarna som har ATUND (rätt arbeta utan arbetstillstånd) har fått arbeta på riktigt under sommarlovet. Aref fick ett feriearbete inom äldreården och Kazem fick jobb på Axima där han bland annat har reparerat gräsklippare. Nu har Kazem fått fortsatt anställning och skall arbeta 60 procent och gå på skolan 40 procent (svenska, engelska och matte). Han har också genom skatteverkets samordningsnummer nu fått möjlighet att skaffa sig körkort.

NordSyd har "husmöte" med smarrigt fika en gång i veckan där vi tillsammans pratar om vad som blivit bra och dåligt. Vi pratar svenska och efterhand ska ungdomarna själva leda dessa möten (ordförande) och skriva ner anteckningar på svenska (sekreterare). Under helgerna har vi mysstunder med bl.a. spelkvällar där det gamla ishockeyspelet och fiaspelet är populärast. Det kan också vara födelsedagskalas med "Ja må han leva...." och Hurra, Hurra, Hurra, Hurra.

Det kan också vara cykelreparationer eller styrketräning hos Europas starkaste tjej. Senare i höst ska vi prata om hälsa, närödlad och mångkulturell mat. När det gäller hälsa ska vi också koppla tillbaka på de aktiviteter som ungdomarna utför eller inte utför.

Lokal grupp

De ensamkommande ungdomarna Habib, Kazem och Mohsen har tillsammans med Albin, Amela och Lisa startat Sveriges första lokala grupp inom Vistår-inteut UNGDOM Grästorp. Nu ska de skriva inbjudningar till det första mötet och sedan komma med förslag till artiklar hos tidningarna NLT (lokalt) och Miljömagasinet (riks). På första medlemsmötet ska det bli Brainstorming med temat "Utvisa inte min KOMPIS".

Vi som har huvudansvaret för Ungdomsboendet Gröna Villan är Bitte, Tove, Gunnel och Albin (kompisansvar), alla ingår i styrelsen för NordSyd i Grästorp. Och ungdomsboendet har blivit en skimrande pärla där våra 18-åringar växer sig starkare och starkare trots alla motgångar och svårigheter. Orosmolnen är många och då är det viktigt att

Albin Blomster, den yngste vinnaren någonsin i Ungt Kurage 2017.

vi som jobbar ideellt ger mycket kärlek och kamratskap. Vårt ungdomsboende har blivit så positivt känt att studiebesöken blir allt fler band annat så ville ideella eldsjälar från grannkommunen Vara komma på besök. KD-politikern Björn Rubensson ville ta med sig våra ideer till sitt parti och nu är MP migrationspolitiker Maria Ferm på G.

En resurs

Låt våra ensamkommande ungdomar bli den resurs som Sverige behöver. Sluta med att slösa tid och pengar på att få fram hur det ska vara möjligt att utvisa alla dessa ungdomar som kom hit 2015. Slösa inte pengar på att transportera ungdomar och gode män för röntgen av knän och tänder oändligt många mil hit och dit. Sluta med alla dessa intervjuer som sväljer hur många oerfarna utredare som helst och svaret blir alltid detsamma "Migrationsverkets bedömning är att du inte gjort din ålder eller underårighet sannolik" och sedan om massor av månader så kommer beslutet om utvisning. Då har barnet blivit en 18-åring ungdom, som studerar, arbetar, har kompisar och pratar bra svenska. Då är det dags för charterresan "Tvångsutvisning" som kostar staten hur mycket pengar som helst och är omöjlig att genomföra inom rimlig tid, tar kanske 15-30 år. Spara statens pengar och ge ungdomarna möjlighet att arbeta eller studera och efterhand betala skatt i landet Sverige. Vi behöver arbetskraft som just är födda 1999-2002.

Ge ungdomarna möjlighet att stanna i Sverige!

Text och foto
Gunnel Lundmar, NordSyd
070-3738911

Duktiga kockar turas om att laga mat enligt eget skapat schema. Här lagar 18-åringe Aref Mohammadi lunch i Gröna villan.

Bli medlem!

Bli medlem i Framtiden i våra händer!
Vill du stödja vårt budskap om en livsstil med minskad total konsumtion, en samhällsutveckling med mindre klimatpåverkan, en mer levande landsbygd och utjämnade sociala klyftor.
Bli medlem. 90 – 500 kr valfritt. Pg 2 44 19-4.
Glöm inte skriva in namn och adress!

ett fotbollslag U2.

Nordvästsvensk bygderesa

En berättelse om en 275 mil lång resa från Mora upp till Sorsele och ner till Orsa, för möten med människor i bygdegrupper och företag för att lyssna, lära och diskutera bygdens frågor och våra idéer om inventering av hembygdens resurser för att visa att här finns plats för fler att bo, arbeta och leva sina liv.

Första dagens resa är lång; över Älvdalen upp och förbi Högvålen, Sveriges högst belägna by, ett kort möte i Rändingsvallen med två initierade bygdeutvecklare och vidare fram till Funäsdalen innan kvällen.

Den lockande resan över Flattruets kala fjällhed nästa dag är storslagen och lockar fram en lust att vandra ut mellan myrflak och fjällvidens gråa dungar.

Nerfarten går in i dalen till Ljungdalen. Här ett möte med bibliotekarien från Stockholm som nu i Byrådet, efter yrkeslivets tid, flyttat hem igen för att bidra till bygdens plats på kartan och fortsatta överlevnad..

En vacker dalgång öppnar sig här mot öster ner mot Svenstavik och Åsarna. Här gick pilgrimsleden bort mot Trondhejm. Kyrkan i Storsjö är ett stämningsfullt monument över den tiden här i bygden.

Kampen mot avfolkning

Att komma till Undersåker i Åre kommun med bil är inte möjligt utan en sväng åt Östersundshållet och in mellan Storsjön och Oviksfjället.

Kallbygden intresserar oss kommande dag. Det vackra sjörika landskapet på baksidan av Åreskutan där bygdens folk arbetar starkt tillsammans med kommunen för att bygden inte ska glömmas bort. Ett besök i den före detta gruvorten Huså talade ett tydligt språk om kampen mot glömska och avfolkning.

Vi hinner också under dagen med ett litet allt för kort möte

med Ruth Paasche som tidigare drev sin Kärngård Romo.

På vägen till ett möte med stor uppslutning i Hotagen får vi en mycket givande träff med mejeristerna på Skärvången. De som lyckats med att bygga ett mejeri och en osttillverkning av hög klass med mjölk från större ko och getbesättningar i ett vidsträckt område i Krokoms kommun. Turisterna står i kö för guidning bland de stora ostkaren och i butiken köpa med sig smakrika ostar av alla valörer.

För att komma till Gäddede för övernattnings och på den väg vi valt måste vi runda Hotagsfjällen och köra in i Norge längs ett vattendrag med många sjöar och orter. När man åter är i Sverige och i Gäddede, samiska Tjeedtege, måste man beakta att det gamla kommunnamnet Frostviken används lika flitigt. Här är vår FIVH-are, Gustaf Jilkers hemtrakter. Han är på plats detta dygn och vi får bland annat en initierad berättelse om samekulturens och svensknybyggarnas möten här uppe genom tiderna.

Vi skulle ha behövt en dag extra till i det här området norr om Gäddede. Jormsjöbygden, Stora Blåsjön med alla boställen längs vägen upp mot Stekenjokk och Vildmarksvägen är sköna bygder med aktiva människor som arbetar i, ett inte alla årstider, så humant klimat som nu i augusti.

Gruvepokens spår

Ännu har inte snöövädren dragit in över fjällområdet där den så kallade Vildmarksvägen drar fram. En vägsträcka som vintertid är avstängd och kan ligga begravd under flermeterdjupa snölager till fram i april.

Där uppe på de kala hedarna på en välunderhållen asfaltväg möter vi också spåren av den avslutade gruvsatsningen Stekenjokk. Nu går maskiner där ute på heden för att tona ner gruvepokens spår.

Efter dagstappen cirka 22 mil

Kultsjön med Marsfjället i fonden.

är vi på plats i Saxnäs med sitt vackert belägna vandrarhem.

Kommande dag, lördag, stannar vi kvar i bygden för möte med Jan Hammarsten och för utflykter till Marsliden. Författaren Bernard Nords inspirerande bygd, "I Marsfjällets skugga" och den samiska kyrkstaden Fatmakke.

Jan har tidigare, i många år, drivit vandrarhemmet och varit guide i bygden för många turister. Han är nu i Länsbyggerådets styrelse för Västerbotten och representerar den här länsdelen.

Vi hinner med en liten tur, några hundra höjdmeter upp på Marsfjällets sydsluttning till en plats med storslagen utsikt ner över Kultsjön innan det börjar regna.

På söndag kväll är vi redan i Sorsele efter en storslagen resedag öster om fjällmassivet Södra och Norra Gardfjället. Vid ett uppehåll i Umnäs efter E12-an mot Tärnaby, ställde Hembygdföreningen Gratian upp för att berätta och visa lite av bygdeaktiviteterna och den där önskan om fler människor till bygden.

I Sorsele, vår nordligaste utpost på resan bor vi på ett litet pensionat sedan några år tillbaka ägt av ett brittiskt par som specialiserat sig på vinterturism, bland annat upplevelse av norrsken i fjällmiljö. De berättar att de har gäster från hela världen.

Strax söderut upplever vi Vindelälvens mäktighet på vägen ner mot Blattniksele. Älven bildar här ett milslångt deltaland som egentligen ska upplevas från hög höjd.

I Vilhelmina framåt kvällen korsar vi för andra gången i livet våra spår. Vi bor även denna gång i Kyrkstaden. Små lägenheter som en gång i tiden var övernattningsplatser inför kyrkobesökare långt utifrån byar och boplatser.

Det har blivit lite glest med besöksgrupper på sträckan neröver mot Hammarstrand och Hovra. Semestertider och förändrade styrelsesammansättningar är en orsak men också att finna grupper någorlunda nära vår färdväg.

Alltefter vi kommer söderut ljusnar landskapet och de odlade arealerna blir större. Först i trakten nedanför Strömsund syns sädesåkrar som omväxling till vallodlingarna som dominerar på gårderna mellan älvarna, sjöstränderna och de skogsklädda åsarna. Ännu lever några gårdar med större kobesättningar kvar i trakterna vilket gör att gräset från vallarna tas tillvara milsvitt omkring och hindrar att åkrarna åter blir skog som skymmer de många glittrande sjöarna och älvarna. En träff med företagare i Hallviken gör syn för sägen, som man säger.

En stark turistisk drivkraft, som kan sägas gälla var vi än färdats fram dessa dagar, är fritidsfisket. Här och var ser vi skyltarna om fiskekortsförsäljning. I fjällområdena är också ripjakten en inkomstkälla för ortsbefolkningen.

Driftiga utrikesfödda

På vår väg söderut passerar vi samhället Skyttmon. Här får vi syn på de mest häpnadsväckande exempel på fashionabla trävillor med tinnar och torn, uppförda av en excentrisk byggherre i början av 1900-talet.

På vår nästa anhalt, Hammarstrand driver ett par från Holland vandrarhemmet vidare efter många varierande öden under årtionden. För oss är dessa möten med driftiga utrikes födda människor viktiga kompletterande inslag på temat, Hela Sverige ska leva.

När vi far vidare följande dag, gör vi ett kort uppehåll i Bräcke, där vi noterar nedlagda industrifastigheter i ett för övrigt levande centrum.

I Ånge har vi lyckats med ett snabbinkallat möte med nytänkare av inspirerande kaliber. De arbetar med bygdeutveckling på två spår där en politisk gren, Vår Framtid, stärker kraften i förändringsvinden.

Vem kunde veta, det vi fick veta, att gatubelysningen i ett trettiotal kommuner i Sverige släcks och tänds via elektronikstyrning från Ånge.

Det är lätt att tiden rinner iväg

i möten med idérika människor. Vi ska innan kvällen vara i Hovra i Ljusnans dalgång cirka 13 mil ännu lite längre söderut.

I den gamla nerlagda skolan drivs vandrarhems- och kaféverksamheten även här, av ett holländsk par.

När de sedvanliga morgonbestyren är klara och väskorna åter ligger i bilen har vi någon timmas möte i kaféets uteservering med drivande bygdefolk.

Innan avsked från Hovra hinner vi med ett glatt möte vid konstnären Eva Björks Tantmuseum efter gamla landsvägen en bit bort.

Sedan bär det av västerut mot de forna finnbygderna. Efter en tankning vid bymacken i Los räddas färden vidare mot Fågelsjö. Av Britta Nilsson, Orsa Finnmarks Bygdekommitte, får vi en bra beskrivning av verksamheterna med anknytning till Finnmarkerna.

Övergivna hus

Efter vägen mot Orsa, i trakterna vid Tanndsjöborg ser vi, som på så många andra platser under resan, flera hus som står övergivna.

Resan börjar närma sig Orsa för nattvila. Vi gjorde en liten avkrok på hemvägen följande dag och besökte Sägmyra någon mil öster om Leksand. Industriepoken som innebar en stor yltillverkning har lämnat tomma byggnader efter sig. I en del av dem försöker man skapa nya arbetsplatser och hopp. En verksamhet har hittills lyckats att dra turister in på bygatan.

Med huvudena fulla av intressanta samtal, storslagna vyer och erfarenheter från ett tiotal övernattningsplatser styr vi så kosan ner mot Mälardalen och resans slut.

Resan kommer att följas upp av ett antal reportage i Miljömagasinet, från möten med aktiva bygdemänniskor.

*Text och foto:
Kurt Gustafsson
Gunilla Winberg*

I byn Jormvattnet mötte vi denna syn. Den gamla bymacken anno 30-40-talet.